ГОДИНА XXIV. На Цетиње, у суботу 17 јуна 1895 БРОЈ 25.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

ДАН РАДОСТИ.

Године 1871 седамнаестог јуна рођење нашег Престолонасљедника неизмјерном радости испунило је с краја на крај сву Црну Гору, и из ње се та радост прелијевала по сусједним српским крајевима и по цијеломе Сриству. Каква ли је радост обузимала нашу Књажевску Кућу, каква ли срећне Родитеље!

И та радост отада све више расте и сваке године дочекује данашњи дан с нестрпљењем да даде себи одушке у опћем народном весељу, које се не да изразити.

Његово Височанство Књаз Данило данас навршује двадесет и четврту годину. Његова умна даровитост и благородство душе, што смо од дјетињства Му опажали, развили су се најпотпуније са Његовијем тјелеснијем силама, и ми данас гледамо у њему здрава, зрела и изображена младића, украшена свијем човјечанским врлинама, сјевајућа способностима славнијех Му Предака.

Одњихан у нарјучјима њежнијех Му Родитеља; подигнут Родитељском љубави и бригом; напојен Њиховијем врлинама, које чврсто стежу цио народ око наше Владалачке Куће у једну сложну фамилију, у чему је Црној Гори данас јамство њене непобједимости и њепога напретка: Књаз Данило је поност црногорске Династије и узданица Црне Горе.

Од како Кућа Петровић-Његоша даје Црној Гори Господаре, Праведни Бог у Њима надокнађује Црној Гори, што јој зле прилике одричу. У Њима је мудрост, у Њима је прегалаштво, у Њима је велика мисао српска, што маленој и сиромашној Црној Гори даје особити значај међу чиниоцима на балканском полуострву.

У свакој монарахичној држави главни чинилац је династија; од династије зависи државни живот, државна снага, државни углед, државна будућност. Ако је то тако, онда је Црна Гора срећна колико иједна друга држава што је била и што јесте. Отуда је ова оданост народа бистра умом и храбра срцем према нашој Владалачкој Кући безгранична; отуда тврда вјера наша у бољу будућност ове историјске српске државе.

За то је свака радост у нашој Владалачкој Кући и радост цијелог народа најинтимнија и најискренија; за то свако срце црногорско, од дјетета до старца, уздиже најтоплије молитве Свемогућему за здравље и за напредак сваког члана њезина; за то Богу благодари најскрушеније на његовој милости, којом обасиње ту тако заслужну Кућу.

Та радост, та милошта народна данас постизава свој врхунац у најискренијему благодарењу Милостивоме Богу, који је нашем Оцу и Господару даровао тако снажну десницу, тако поузданог Насљедника; у топлијем молитвама за здравље и срећу младога Књаза; у радосноме клицању из дубине срдаца:

Живио Црногорски Престолонасљедник, Књаз Данило!

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 16 јуна.

Килска свечаност прошла је, и на њој је присуствовало француско бродовље као савезничко са рускијем. Ова свечаност, која је имала бар паралисирати Кронштат и Тулон, изнијела је пред свијетом савез руско-француски, о ком се до сада сумњало. Најприје изјаве француских министара у парламенту, па шиљање највиших одличија из Петрограда пресједнику и министру иностранијех дјела француске републике, тај су савез јавно открили.

Кад се чуло било, да је Француска примила позив на килску свечаност, онда у један глас подигоше веселе органи тројнога савеза као на рушевинама руско-француског пријатељства. Француска се одриче своје досадашње политике — вељаху они — одакле слиједи, да Русија остаје усамљена. Кад је књаз Лобанов био наименован за министра иностранијех дјела, још су више ликовали ти исти листови, проглашујући новог руског министра носиоцем нове руске политике. Како им мора бити сада око срца!

О томе пише вазда озбиљна прашка „Политик“ сљедеће: „Не подлежи ни најмањој сумњи, да је велика сензација у француском парламенту и проглашење формалне алеанце руско-француске била ствар углављена између Париза и Петрограда. Како је поразило то откриће неке спове и паде дружине берлинске свечаности, то потврђују срдита дементирања, што су се одма из Берлина чула. Што више, покушало се, да се из Петрограда најсвечаније извијести, да је руским листовима било забрањено, да прештампају ријеч „савез,“ што се у Француској чула. Текер је та лаж по нужди њемачке штампе била у свијет пуштена, дође вијест о изванредно свечаном начину, на који је Цар Никола, у очи килске свечаности, дао предати пресједнику Фору знакове свог највишег ордена. Тада су морала њемачка дементирања ућутати — и цио свијет тада виђе гдје једна велика црна муха плиће у килској супи, коју је руска рука у њу турнула. Тијем је и стријели килске свечаности отровни политички врх сломљен био, и не остаде него мало неприлике самој Њемачкој, која је помогла Французима, да дођу до великога задовољства, да се могу у Килу појавити као руски савезници.“

Петроградско „Н. Времја“ говорећи о знаменитој церемонији, која се збила у Паризу, кад је руски посланик предао пресједнику Фору знакове реда Св. Андрије, вели да су измијењене бесједе између пресједника и посланика дисале пријатељством и миром, али да *у исто доба потврђују такођер потпуну солидарност двеју моћнијех држава наспрам наоружане Европе.*

Односно тумачења овог догађаја од стране берлинске штампе, која хоће да му је сврха — умирење духова у Француској и утврђење кабинета, од чега се није Њемачкој узнемиравати, — петроградски лист вели: „Ми мислимо, да се њемачки листови варају. Наравно, да се Њемачка нема раштa узнемиравати, исто као што се сада немају раштa узнемиравати Русија и Француска. Али важност овога догађаја не може се протумачити *прелазном* сврхом, као што је умирење умога у Француској и утврђење тамошњег ка-

бинета. Кабинети се мијењају, мијењају се и пресједници, али остаје једна иста идеја — заузимати положај достојан велике прошлости Француске, положај државе, на коју нико не би смио подићи мач без казне, нико јој не би смио стати на путу њезином мирном развијању и учвршћењу националнијех сила, и та идеја влада у француском народу, и она налази савијем разумљив одјив у души рускога народа....“

Да исплати Јапону свој дуг, што му га је наметнуо уговор мира, Китај је морао учинити зајам; и учинио га је средством Русије. Преговори су текли у највећој тајности, и кад се дотични уговор склопио са руским и француским повјанијем заводима свијет је остао изненађен. Тај зајам је највише заболио, разумије се. Инглеску, која разбија главу сада, какву ће корист отуда извући Русија. Лондонски „Тајмс“, говорећи о томе зајму вели, да је из дипломатске акције у јапонско-китајском рату сама Русија знала извући користи, дражећи тијем самољубље Француске и Њемачке. Лондонски лист мисли, да награда руска мора бити крупнија и знатнија него ли би била каква земљишна уступка, и да се она неће остварити одма, него тек касније. Русија је оснажила тијем свој углив у Китају, хвала ком она може дјеловати с успјехом, не губећи из вида главну своју сврху, а међу тијем она ће ускорити градњу сибирске жељезнице и заузеће се око своје флоте.

На то „Н. Времја“ одговара: „Наравно, нама је неопходно потребито, да се занимамо флотом, како би могли располагати јаком ескадром на јапонским и китајским водама; али осим тога источни Сибир потребује не малог расхода за издржавање сувоземне војске. По вијестима из Јапона, у њему влада јавно непријатељско расположење према Русији. То се могло и очекивати. Национална странка савјетује владу да појача оружавање по примјеру јевропских држава, да помножи флоту, и свијем средствима да се приправља на рат с Русијом. Од ријечи до дјела, наравно, велики је корак. Ипак ми смо видјели, да се Јапон разбудио из вјековног сна, и већ је учинио неке успјехе у ратној спреми. Ми морамо одсе пажљиво пратити нове приправе јапонске, које смјерају на офензивну политику, и кад би та политика била управљена, као и до сада, само против Китаја. Јужне области китајске не приличе много Јапонце: погледи четрдестмилионога народа, по ријечима једног јапонског публицисте, упрти су на сјевер, — а то значи на Кореју и Манџурију“.

У јерменском питању наступио је застој. Инглеска флота од 20 бродова и 8,000 војске, што је имала стићи на Смирну, намјером да отолен осване један дан у Бесику, близу Цариграда, ради притиска у јерменском питању, окренула је на Кипар, што значи, да је Инглеска одложила на неко вријеме офензивну политику противу Турске. Ова промјена изненадна у инглеској политици — вели „Н. Времја“ изгледа да стоји у свези са Султановијем одговором на инглеске захтјеве у јерменском питању. Порта пристаје с јевропским државама да ријеши јерменско питање, али захтјева, да у исто доба државе ријеше и мисирско питање Инглеска је дала обећања јасна и Турској и Јевропи односно привремене окупације Мисира, који стоји под врховном власти Султановом, и о удаљењу из њега инглеске војске, пошто успостави у њему мир и ред. Ово је обећање дано одавча, а јерменским питањем дипломација се занима од скоро. Инглеска треба да прва даде примјер дјелом, напустивши Мисир, како се задана ријеч испуњава. Руска политика такођер ту има ријеч. Инглеска влада прошле недјеље је напоменула у парламенту обећање руске дипломације, да неће улазити у Кореју ако Инглези напусте луку Хамилтона: с наше стране биће умјесно напоменути Инглеској и њезино обећање односно Мисира.

Промјена у Инглеској политици — наставља „Н. Времја“ — тумачи се и наименовањем новога везира Саидпаше, који као да улијева повјерења Инглезима, а може бити и страха. По свој прилици, он ће побољшати администрацију у јерменским вилајетима, али у исто доба неће допустити Инглезима, да господаре у Турској као у својој колонији. И Русија неће допустити, да Јермени служе за оружје инглеској политици противу Русије. Нама се чини, да се Инглези варају, мислећи да Русија и Француска, и ако се не придруже офензивној акцији Инглеске противу Турске, неће јој стати на пут. Инглези се не старају без сваке сумње о Јерменима, према којима су били равнодушни течајем вјекова; прије они замишљају нове захвате, а у том случају они могу наићи на одлучно противљење Русије и Француске.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Петроградске **Новости** о питању Босне и Херцеговине пишу:

Чешки, пољски и хрватски листови већ одавно исказују потребу анексије Босне и Херцеговине.

При томе они се не обзиру на интересе Русије и балканских словенских држава. Они гледају на ову ствар са гледишта Аустрије као словенске државе. Ми се с тим гледиштем не можемо никако сложити. Тежња аустријских Словена да повећају територију Аустрије на рачун словенских земаља, отргнутих од Турака, личи на жељу робова да повећају број себи равних. Аустријски Словени непрестано се жале на своју судбину, на то, да их угњетавају Њемци и Мађари. Зашто онда хоће да и друге Словене увуку у њемачко-мађарски јарам? Кад би Босанце и Херцеговце упитали шта би они вољели: да се ставе у турски јарам, или да буду учесници аустријске слободе, они би, без сумње, одрекли се аустријске слободе, која се мало разликује од потпуног угњетења и пожелили да се врате под турску управу. Но још много радије, они би пошли под заставу Србије и Црне Горе, од којих су насилно одвојени.

У садашњим делегацијама, као да ће се узети озбиљно у претрес босанско-херцеговачко питање. Аустријска влада, као што се говори, намјерава у делегацијама учинити саопштење о уједињењу окупираних земаља. Ми не знамо, да ли су о том вођени какви дипломатски преговори са заинтересованим владама.

Без одобрења држава, потписница берлинског уговора о анексији не може бити ни говора.

Нама се чини, да Русија не може и не треба да пристане на ту нову и важну промјену берлинског уговора. Нека они који воле свршене чинове говоре колико им је драго, да Аустрија фактички већ влада Босном и Херцеговином и да је на основу дугогодишњег владања већ стекла право сопствености на те земље. Ми велимо, да политичка окупација, која је имала привремен характер, треба да престане, кад се постигне циљ, због којег је она наређена. Великим државама припада право да ријеше, кад треба да се учини крај привременој окупацији. Њима припада и право да одреде шта ће послије окупације бити са тим покрајинама. Босна и Херцеговина уређене су и може им се дати да живе независно од Аустро-Угарске или да се сједине са Србијом и Црном Гором. Трошкове Аустрије имале би послије подмирити те покрајине.

Када се питање о Босни и Херцеговини буде претресало у делегацијама, господа делегати нека изволе имати на уму, да је аустро-угарска влада дужна да води рачуна о вољи великих држава, у колико је та воља нашла израза у берлинском уговору. А одлуке берлинског конгреса не могу бити измијењене друкчије, него по општем пристанку велесила, које су утврдиле уговор.

ЈЕРМЕНСКИ КАТОЛИКОС

и патријарх свију Јермена Мкртић I стигао је у Петроград, гдје је био примљен најодличније како од Цара Николе, тако од Митрополита Паладија. Такођер је измијенио посјете са кнезом Лобановим. Ова његова посјета у Петрограду у ово доба, кад стоји на зеленом столу јевропске дипломације јерменско питање, привукла је на себе опћу пажњу политичког свијета, тијем више што је он познат као јерменски патриот, а његова је столица у прво столном јерменском манастиру св. Ечмиадзина близу Еривана у руској граници.

У јерменској цркви св. Екатерине у Петрограду патријарх је бесједио својој пастви, из које бесједе доносимо сљедећи свршетак:

„Када је израиљев народ био уведен у Вавилон, оне који су долазили из Јерусалима питао је за здравље и цјелину Јерусалима. И ви који сте се настанили на обалама Неве, браћо, знам да ћете ме питати: Је ли здрава наша мати Јерменија — јесу ли јој дјеца жива? Ја знам, и међу вама има људи са слабом вјером, који су изгубили наду, који у очајању говоре: Јерменија је погинула, или на пола погинула. Али вам ја говорим: Јерменија је жива и остаће жива. Ако је Јерменија много изгубила, ипак под заштитом Божијом сво 4000 година живе њена дјеца. Да, Јерменија је жива и остаће жива, док су њени велики сусједни народи — Мићани и Асирци — одавна већ погинули, и траг им се налази само у историји. Ви добро знате, да је Јерменија сада подијељена између двије сусједне државе. Ви сте срећни, вама је пало у дио да под моћном заштитом Најмилостивијега Цара велике Русије слободно исповиједате своју вјеру, и да часнијем трудом уживате сва добра земаљског живота; али браћа наша у другом дијелу Јерменије, под власти турском, сада стењу од сваковрснијех лишавања и страдања. Ипак не треба очајавати. Ништа није вјечно на свијету. Изгледа да је наступио час, кад је суђено да престану муке многопаћеног нашег народа. Вјерујмо, да је провиђење Божије, држећи да је довољно страдао вјерни му народ, десницом својом дирнуо срца хри стјанских држава, и сада оне сјединивши се у христјанској љубави према прастаром христјанском народу, надајме се и тврдо вјерујмо, да ће учинити конац данашњем ужасном положају наше браће у Турској, давши им добру управу. Надајмо се да ће и сам Султан добровољно потврдити предложене реформе. Но ми Јермени у Русији и у Турској одавна смо и учили његовати топлу вјеру у моћну заштиту Самодржавног Цара велике Русије, на кога су од искона упрти били погледи патећих источних Христјана. Њихови су вапаји бивали услишани од великодушних Царева, и црква се христјанска спасавала од напасти непријатељске. И ми ћемо тврдо вјеровати, да ће достојни потомак великих Царева, наш Најмилостивији Господар Цар Никола II, учинити крај страдању наше цркве и наше браће у турској Јерменији, и тијем да ће увјенчати славну успомену својих предака. И као што нас је учио Спаситељ да се молимо, рецимо: „да буде воља твоја како на небу тако и на земљи. — Амин!“

Листови дознају, да је Патријарх поднио Цару меморандум о јерменском питању.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Нове књиге.) Примили смо на приказ:

Двије Посланице двају православних епископа у Далмацији. Против позива Ант. Франки да се Славени потчине римском Папи. Од свештеника Јована Шарића, пароха церањског. Биоград народна штампарија (Обилићев Венац бр. 1.) 1894. Цијена 50 новчића.

По наслову ове књижице већ се види њезина садржина. Пошто римокатоличка јерархија упорно и данас улаже све своје силе, противу православља, ова књижица остаје од актуалне вриједности за сваког православног читаоца. Особито би требало, да је православни свештеници шире по народу, гдје су православни у додиру са католичким свештенством. Бранити свето православље, и сузбијати насртаје на-ње,

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ДУХОВНИ ЖИВОТ У ПОЛИМЉУ ИЗА СЕОБЕ ПАТРИЈАРХА ЧАРНОЈЕВИЋА.

Са горњега Полимља, одакле по је под конац седамнаестог вијека са пећским патрејархом Арсенијем Чарнојевићем, пошло 40.000 српских фамилија у источни дио карловачке митрополије, изишли су у „Наставнику“ записи попа Милоша Великировића, у којима он лаким потезима црта духовни живот наше браће, што не хтједоше поћи за Чарнојевићем, већ се тамо борише и са Хаџи-Хером погибоше око Ђурђевијех Ступова. Тај живот могао би занимати нарочито наше читаоце, те „Србобран“ ево што у кратко доноси шта причају ти записи о духовном животу српског народа у горњем Полимљу.

Некада је на Лиму, као и у свој остали Старој Србији просвјета цвјетала и такмичила се са другим крајевима старе српске државе. Но зубља просвјете давно се тамо угасила, наиме 88 година иза Косова, када је Дамат-паша разорио славну Будимљу и уништио будимљску митрополију у Шудикову. Од почетка седамнаестог вијека Турци су тамо тако бјесниле да од Гусиња и Плава низ Лим до Бијелог поља не бијаше све до 1860 године ни једне српске школе на ни турског мејтепа. Та се биједа увеличала под крај седамнаестог вијека, када је наступила сеоба Срба у бившу Војводину.

Просвјету на Горњем Полимљу замијенише су гусле, гледање у плеће и небеске знакове, погађање зиме по слезени, и лету тица, по опадању листа с горе, по рођењу чела, по изворима, топлицама и многим другим знацима. Дневно вријеме и доба дана одређивало се по сунцу и предхладицама, па чак и по зјеницама очију козјих; а о киши и хоће ли ово бити, погађало се по мухама, по диму, по јеки Лима и других ријека, по звијездама, по појави облака нарочито на комске врхове, по ограђи сунца или мјесеца, по заходу сунца, по мјесецу, по сунчићима, по црвенилу облака итд. За догађаје кућне или народне, санови су највећи значај имали, а тако и погађање у плећа, чему је и само свјетовно и монашко свештенство вјеровало. Оно се у томе чак и од народа много више усавршавало; морало се и то знати, да ли је брав био домаћи или не, је ли зобао соли икад.

Свештенство у овоме крају за све то дуго вријеме, још од Дамат-паше, било је више неписмено и једва је било толико спремно да обреде свршава. Било је наслиједно и прелазило је од оца сину. Шта више у народу је била обладала и ова мисао: књигу може научити само онај, коме је то у фамилији; и за то су били врло ријетки примјери, да се ко други био на то одао. Овака мисао владала је и међу мухамеданцима у Плаву и Гусињу; због тога су им оце до скоро долазиле са стране; обично из Пећи или из Скадра.

Не може се мислити да је свештенство било тако ниско пало док је у Пећи било патријарха; али, од доба пресељења и од доба у коме је живио († 1850.) јунак и поп Јован Катана па до појаве архимандрита Мојсеја Зечевића у Васојевичкој Нахији био је настао прави застој са свештенством. Да је свештенства свагда на Лиму имало, истина је; али је ово тако повучено било, да се нигђе није смјело појавити. јер су на њих Шабан-агићи из Гусиња и Рецеп-агићи из Плава јако мотрили, исто тако и Пашићи, — а они су били на Лиму сила.

Међу свештеницима из тога доба било је и таквих који нијесу знали из другог требника читати, а о пјевању није било ни говора. Таквих је било и до најновијег доба. Калуђер Руфим постриженик Ђурђевих Ступова био је такав. Он у свем вијеку своме није никад могао сам да оделужи свету литургију, па ипак био је гоњен од Шабан-агића и бјегао је од њих. А кад је калуђер био опакав, какви су морали бити попови који су већином били ђаци манастирски и калуђери Руфимове способности? Без сумње да су били — какав учитељ такви и ученици. И зато није никакво чудо било, што је и Ново Лужац био свештеник и поповао око педесет година. Овај свештеник, да би се могао причестити, по једном у годину служио је као помоћник уз другога свештеника, и тако се причешћивао; а као човјек и домаћин био је поп Ново добар.

Било је попова на Лиму и таквих који су све знање добивали од свог оца, и оваки попови рачунали су се са мање спреме; али су на Лиму попови били већином ђаци манастирски. Попови, који су се учили у Дечанима, у народу рачунати су као прави научари и академици.

И тако тек у овоме вијеку почели су да се јављају неки свештеници на Лиму према свом задатку и као чиљеница у народу. На то их је подстрекнуо и упутио архимандрит Мојсеја личним примјером својим. Мојсејева прва брига била је да у ред доведе манастир који је био претворен у пустињу. И заиста он је Ђурђеве Ступове тако био поновио, поправио и уредио, да се с правом може назвати хтитором поновиоцем њиховим. Пошто је сву цркву из нова препокрио и друге потребне оправке на њој учинио, утварима и књигама снабдио, још је оправио старе порушене конаке, и тада је начинио из нова једну велику и дивну зграду која је у народу позната била под именом: „Мојсеови Конаци.“

Овај рад око оправке манастира, старих конака и његовог новог конака није могао Мојсеја извршити без замашне суме новаца. Зато народ и данас вјерује да је он био нашао некако благо у једној пећини у Тиврану. Ова прича народна поникла је отуда што Мојсеја није милостињом од народа ову оправку извршио и нове конаке подигао, већ је морао од некуда добити новаца; но од куда, то је остала тајна.

Мојсеја, радан и живе нарави човјек, упућивао је на живљи рад и свештенство

дужност је сваког оданог сина православне цркве; а ова га књижица учи, како може с успјехом ту свету дужност вршити.

Српски књижевници. Написао Мита Калић професор. III и IV свеска. Књиге за народ. Издаје „Матица Српска“ из задужбине Петра Коњевића. Свеска 50 и 51. Цијена је сваке свеске 10 новчића.

Ове врло корисне књиге за народ мало до нас допиру. Прошле је године наша влада била набавила једну количину овијех књижица, што се баве народном привредом; али зар и ту треба да чекамо бригу с више, па да нам дође у руке корисна књига? А гдје су наши свештеници и учитељи? Кад би они народу препоручивали ове књиге, без сумње би наодили одзива, јер им је цијена сасвијем незнатна; а писане су језиком и стилом, да их може разумјети, когод знаде читати. Али би требало, да се и у Новом Саду побрину, како би се овај плод задужбине племенитог народног добротвора ширио по свијем српским крајевима.

(Листови.) Друга свеска „ЉЕТОПИСА“ „Матице Српске“ има ову садржину:

I. Хумор и хумористе у књижевности српској. I. Хумор народа нашег. Од Милана Савића. — II. Писма о књижевности српској и хрватској. Од † Јована Бошковића. (Свршетак.) — III. Еманципована. Шаљива игра у 1 чину. Написала Даница Бандићка рођ. Телечк ица. — IV. Рукописни Зборник Михаила Милорадовића, нађен у манастиру св. Луке у жупи никшићкој а састављен и преписан у Москви 1714—15 г. Написао Павле Ровински. (Наставак.) — V. Зимски звуци. Пјесма Милете Јакшића (Ленског.) — VI. Набирци. (Прилози за оцјену наших домаћих извора.) Од Јована Радонића и Ст. Станојевића. — VII. II. Извори Немањиних биографа. Од Ст. Станојевића. — VIII. Значај електрицитета у народној економији. По разним изворима израдио Андрија М. Матић, гимн. професор. (Свршетак.) — IX. Књижевност: Марко Цар: Моје симпатије, књижевне слике и студије. Оцјена Милана Савића. — Физика за ниже разреде средњих школа, од А. Васмута, превео и за наше школе удесио В. Зделар. Оцјена Стевна Милованова. Андра Гавриловић: Длетом по стјени, црте и резе. Оцјена Милана Савића. — Бањско Злато, приповијетка из српске прошлости, написао Андра Гавриловић. Оцјена Милана Савића. — X. Матица Српска: — Изводи из записника књижевног одјељења и одбора 1895 године: — 1. Оцјена дра Ђорђа Дере и Јована Грчића о дјелу: „Естетика или наука о љепоти,“ од непознатог писца. — 2. Оцјена Александра Јерговића на педагошку расправу: „Монтањ и Локе,“ од Радивоја Поповића. — 3. Оцјена Аркадије Варађанина о расправи: „Најстарија педагошка дјела,“ од Јована Јанка Кнежевића. — 4. Оцјена Јована Вучковића о рукопису Димитрија Руварца: „Прилошци к историји српског народа, српске цркве и књижевности.“ — 5. Оцјена Аркадије Варађанина о спису Димитрија Руварца: „Прилошци к историји српске школе у Аустро-Угарској.“ — 6. Оцјена Милана А Јовановића и Јована Грчића о шаљивој игри: „Еманципована,“ од непознатог писца. — 7. Оцјена Милана А. Јовановића о „Фолклорским списима.“ Вида Вулетића Вукасовића.

(**Из Призрена**) пишу „Цариградском Вјеснику“:

На Спасов-дан, 11 маја, посјетио је г. архимандрит Иларион Весић, ректор Призренске богословије, с једним наставником Средску Жупу. Среска Жупа је за 3 сахата југо-источно од Призрена. У очи Спасов-дана стигли су у село Плањане, гдје је славила црква. Конаковали су код уваженог попа Анте. Дочек је био врло срдачан. Сјутра дан, у зору, била је служба Божија. Службу је свечано одслужио г. архимандрит. Послије службе ишле су крстоноше по селу; кад су обишле сваки дом, народ се сабрао код цркве, гдје је био заједнички ручак. Пошто се ручало и напило у славу Бога и здравље честитога Султана, настала је игранка и весеље. Весеље је трајало цијелога дана; свијета је било доста из околних села и Призрена.

Народ је овог краја врло честит и побожан. Готово свако село има своју цркву, гдје се побожни мјештани врло радносно купе к моле Богу. По пољским и домаћим пословима види се, да је народ овога краја врло вриједан. Већину пољских и домаћих послова раде женскиње, јер су мушки по „печалби.“ Врло је лијепа појава што су се сачувале велике задруге у овоме крају; није никаква ријеткост, да има по 60 чланова у једној задрузи. — Одјело је домаћа израда. У народном одјелу сачувана је дубока старина, а то се нарочито огледа у женском одијелу.

Положај Средске Жупе врло је диван. Кроз средину Жупе тече ријека Бистрица. Села су на самим обалама Бистрице, или су у пристранцима, највише за поједан сат удаљена од ње. — Поглед на цијелу Жупу буди у гледаоцу врло пријатно расположење, јер једним погледом види сва годишња времена. — Ивице Жупе су покривене снијегом, јер су то високи огранци Шаре; испод снијежнога појаса је јесењи, јер близина снијега не да да се природа буди; испод јесењега је прољетни појас, гдје је цијела природа у своме развоју; а на самим обалама Бистрице је жарко љето, гдје је цијела природа раскошна. —

Има још једна ствар, која на посјетиоца овога мјеста мора врло пријатно утицати, а то су српске народне школе. Милошћу свога Господара Њ. Ц. Величанства Султана, и добротом Његових власти, народ овога краја има три своје школе, гдје му се ђеца уче ономе, што је добро, племенито и лијепо. И ако је народ прост и сиромашан, ипак је, по свој природној разборитости увидио, да ваља, штоно рекну, одвајати од својих уста и давати за васпитање свога подмладка, јер је то сила и моћ у данашњем вијеку. —

Са жељом, као просвјетни радници, да посјете и српске народне школе у томе крају, гости су се кренули из Плањана: за Средску, Мушниково и Горње Село, која су мјеста на самим обалама Бистрице, гдје се налазе српске народне школе. Школе су четвороразредне са по јидним учитељем. И ако је био празник ипак су нашли учитеље и доста дјеце, по чему се види: да учитељи ревносно раде, а дјеца радо посјећују школу. У свакој школи дјеце има доста, како мушке, тако и женске. Дјеца су врло бистра и отресита. Гости су постављали разна питања: из науке хришћанске, рачуна, земљописа, срп. језика и познавања природе, на што су дјеца слободно и смишљено одговарала, што служи на славу нашему Господару Њ. Ц. Величанству Султану, на дику народну и похвалу њихових врених учитеља. Поред тога дјеца су дивно пјевала, нарочито домаће народне пјесме. Госте је врло пријатно изненадило и то, што су дјеца готово све рачунске радње знала на турскоме језику и с турским цифрама. — Чистоћа и ред у школи су примјерни. — Школске зграде су тијесне и доста неподесне за школу, али се надамо да ће вриједни становници подићи подесније зграде за своје школе и увећати њихов број у здравље Њ. Ц. Величанства Султана.

(**Позив на претплату.**) Од Духова о. г. ушла је у штампу књига:

ЗЛАТНА КЊИГА ЗА РАТАРЕ

или

УПУСТВО У ПОЉСКОЈ ПРИВРЕДИ, СТОЧАРСТВУ, ВРТАРСТВУ, СВИЛАРСТВУ И ПЧЕЛАРСТВУ

с њемачког прерађено.

У овом дјелу је прикупљено све оно, што је економу, дакле и нашем ратару, најнужније. Ту ће сваки ратар, па и иначе економ, наћи све оно, што му је у разумном газдинству најнужније, те ће се у свакој прилици моћи поучити и помоћи, јер је, као што рекосмо, све прикупљено, а осим тога све је изложено на основу новијих поучних и практичних опита с обзиром на наше прилике и потребе.

Ми држимо да дјела ове врсте не треба препоручивати, пошто данас привреда сваке врсте значи то, што и злато. Свака та струка је за себе богат извор из кога разуман и вриједан радник може извући неизмјерне користи. Но у толико више ово важи за све гране привреде, јер сваки таки радник може онда извлачити још веће користи. А код нас су таке прилике, да сваки ратар може радити све горње привредне струке, те би се сваки могао помагати и напредовати.

Код нас има књига у којима се излаже све што се односи на поједине струке, али нема књига (бар нама није познато) у којој је изложено што је главно из свију горњих привредних грана, које се код нас могу појединце, и скупа с успјехом обрађивати. С тога смо и порадили да се горња књига преради, па да се тој потреби бар за први мах за доста учини.

Цијену књизи одредили смо у претплати само 2 динара, како би ју и сиромашнији ратар могао купити.

Књига ће изнијети око 20 штампаних табака велике осмине, са 58 слика, на финој сатинирано шафоа-хартији, а разасланће се претплатницима најдаље до Вел. Госпојине о. г. У књизи ће бити штампана и имена свију оних претплатника, који се претплате најдаље до Преображења о. г.

Скупљачи добивају на 10 књига једну бесплатно. Претплату из Србије ваља слати књижари Велимира Валожића у Биограду, а из Црне Горе књижари Марка Л. Иванишевића на Цетиње.

Молимо Србе, ратаре и економе, да се претплате на ову, за њих врло поучну, књигу, а нас да потпомогну у овом тешком подузећу.

Вел. Кикинда, 2 јуна 1895.

Управа
СРПСКЕ КЊИЖАРНИЦЕ и ШТАМПАРИЈЕ
Јована Радака
у Вел. Кикинди

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

ЛИЈЕПА ПОЈАВА.

Под овијем насловом биоградски „Занатлијски Гласпак“ доноси сљедећи чланак:

Мисмо у прошлом 22 броју нашега листа „Занат. Гласнику“ донијели биљешку да је Књажевска влада Црне Горе, послала шест питомаца у Праг, а тако исто намјерна је и да неколицињу питомаца пошље у Вршац, да уче разне занате, које ће тамошња занатлијска задруга под своје окриље узети.

Ова је појава заиста племенита од стране Црногорске владе, гдје се ријешила да и у Црној Гори оспособи подмладак занатлијски, који ће временом да се грана у разним струкама занатлијским. А ко је и којем народу потребно, да имају вјеште, спремне, и способне занатлије, то је заиста српском народу, нужно и потребно да их има, у свима гранама разноструких заната.

Занатлијски су радови тако потребни човјечанству, да без њих неби могли ни постојати, они су свуда потребни, на свима пољима културних преображаја, човјеку је нужно за њега лично, или жели какве предмете имати, или у опште за сваковрсне његове потребе, тако, да гдје год се човјек окрене или гдје год погледи, свуда ће видити, да су све то творевине рука занатлијских, они су тако рећи творци, свима нужним предметима, око којих се човјек бави и налази разумије се по себи, ван природних сила и моћи њене, које она сама ствара, без ичије помоћи на основу њених природних закона.

У свима крајевима гдје год српски народ живи, свуда се опажа, да немамо великих богаташа, и разних индустријских фабрика, или огромних трговачких радњи, те да би могли, извјестан број народа, оданде себи опстанак обезбједити, какоби могли настојати, него се свуда опажа, гдје више а гдје мање, да је наш народ сиромашан. Стога и треба да се одамо на разне занате, један добар дио нашега народа, како би могли себе одржати, по чем се са занатима може, и са мањим капиталима занатлијских радова одпочети, и тако радећи временом могли би себи млога огњишта окућити, гдје би могли живјети и постојати.

А друго колико има разноструких занатлијских радова који су потребни човјечанству за њихов опстанак, и све те разноврсне занатлијске радове треба да учимо, и да се не одајемо на учење само оних заната, које нам је дједа или бабо учио, него и на оне друге занате, на које се Срби врло мало одају да уче, или скоро никакога и не уче, а који су нам тако потребни, у трајном животу нашем, да без, њих неможемо бити.

Бацимо само један летимичан поглед на све оне крајеве гдје Срби у великим групама живе па ће мо одмах увидјети какве радове српске занатлије раде и зготовљавају, узмимо прво код нас у Краљевину Србију. — У Биограду постоје 30 до 36 еснафа занатлијских, од којих има да засебан, једна струка заната, сачињава свој еснаф, а има их који су спојени са сродним занатима у један еснаф, и на посљетку има их и по троје и по четворо сличних заната, у један еснаф спојени, тако да у свим тим еснафима представљају до 60 струка разноврсних заната, па ти сви занати, махом обављају онакове врсте заната који већином простије радове обављају, и зготовљавају за мјештанску масу народа, и млого је мањи број, оних заната, који се раде и употребљују по свима јевропским културним државама.

При сваким каковим већим предузећима, гдје нам требају вјештији, спремнији и стручније занатлијски радови, немамо такове врсте занатлија него дајмо странце и плаћамо их који у млогим таковим сличним радовима, заиста не заслужују да се онако награде, али штаћемо да их немамо. А ми нећемо да учимо такове врсте заната, гдје се траже предходне спреме образованости, и тек онда кад их учимо, и када би га научили, онда нам је цио свијет у шакама па можемо ако хоћемо, свуда по свијету да живимо, гдје год се окренемо, и бољи услови нађу за наш рад, и тамо можемо и да живимо. Али ми предпостављамо, да је боље и ћата постати ако више разреда гимназијских несвршимо, него да се одамо на занате, такове врсте, којих немамо стога и имамо велики број велико школованих млади људи, који немају свој опстанак. А овамо немамо више образованих и интелигентних занатлија.

У Аустро-Угарској држави тако је исто стање као и код нас у Србију. Тамо се тако исто одају Срби на оне занате, који обично са простим пуком промет воде, а за више друге занате, гдје се и тамо предходно знање и образованости тражи, такови се младићи не дају на занате, него се привађају за друге радове, које они мисле, да су они радови, нешто више, него обични занатлијски радови, тамо је скоро више мањак, у разносручни заната, него код нас и Србији.

А у Турској Царевини, тамо јоште млого жалосније стојимо са разним занатима, тамо се ограничило на врло узан дјелокруг у разноликих заната, тако да се једва може бројати, на неколико десетина врста заната, по највише се одају на занате зидарске и либарске. и они су скоро еву Србију прекрилили, са тим њиховим занатима.

А о Црној Гори, неможемо ништа казати, како стоје тамо са српским зана-

---

које је до тада живјело у правој чами, и што се ово отргло од чамотиње има да захвали на то Мојсеју. Овај архимандрит био је прави вођа народни на Лиму; а Ђурђеви Ступови били су стожер њиховог рада. Архимандрит Мојсеја познао се добро са Петром I светим и са владиком Радом, Петром II, и к њима је више пута ишао на Цетиње, и од туда примао упутства: а долазио је и у Биоград, ђе је такође имао познанства.

На Лиму припремао је народ за будуће догађаје, којима се живо надао, и очекивао је са обје стране да се браћа рукују на Лиму.

У вријеме архимандрита Мојсеја и од почетка овога вијека па до 1850 године у Васојевића није било човјека који је могао да напише ма какво писмо; а прије тога доба било је и горе; први су били који су то могли Мојсеови ђаци Никодим Зечевић и Зарија Протовић, и то им је добит из Србије.

Остало свештенство васојевичко знало је читати. Али је било неписмено; а осим свештеника у нахији није било ни једног човјека који је знао штогод читати. Само је био један једини изузетак; доживотни ђак архимандрита Мојсеја и Ђурђевих Ступова, са својим чудесним гласом.

Од селидбе пећских патријарха на Лиму никад није било довољног броја свештеника, а још мање подобних. У 18 вијеку у најбољем случају бивало их је десет. Због тога а и због зулума турских свештенички рад био се свео само на ове обреде: крштавање, вјенчање, опијела, и на служење свете литургије, и то само кад је било народа за причешћивање, иначе није се литургисало ни у Ђурђеве Ступове. Већи дио народа причешћиван је по црквинама и на гробљима сувим причешћем, које се оставља Великог Четвртка за пријеке прилике, као нпр. за болеснике и људе на смрти. Опијела вршена су кад се стигне, понекад и послије пола године, и то на све умрле у томе времену и на гробљу. Ма малој ђеци нијесу ни вршена. Вјенчања и крштења вршена су по домовима.

Прота васојевички Гаврило Рајевић крстио је некоме Милићу Чуброву из Чуке у Краље четири сина једнога дана, од којих су двојица били чобани. Водоосвећење нијесу вршили свечарима, нити се ово практиковало до најновијег доба, а славила се слава на три дана. Читање било је народни ђекар од свију могућих болести како хришћанима тако и потурицама на Лиму. А тако исто бајање и врачање.

Од почетка овога вијека до половине број свештеника био је порастао и 1850 године било је на Лиму Горњем дванаест попова и два калуђера; а од 1850 године до 1862 било их је двадесет на броју, рачунајући ту и два калуђера. И у тих двадесет свештених лица сва је просвјета била на Горњем Лиму до 1860 године, на 118 села и заселака и на двије варошице: Плав и Гусиње.

Стари свештеници Горњега Полимља грдне су муке натили; да не би заборавили служити и да би се причестили, било је примјера да су неки за то само ходили у Пећ и у Дечане, кад се могло, и тамо свету литургију служили и причешћивали се; но било је времена, када се ни тамо није могло отићи. Вино за службу и за причешће с муком се набављало, јер овог на Лиму нема: а често пута догађало се и то да нико у Пећ није смио отићи па ни у Морачу и никуда; овамо од Колашинаца и од племенских заћевица, а онамо од Арнаута. У таким приликама је једне године Јосиф Дечанац донио суво причешће за васојевичку нахију.

Књиге су с муком добивали, и то из Дечани или из Пећи; а у оскудици и преписивали су их писменима налик на штампана. Свештенство је у народном оћелу; у томе се оно од народа не разликује. Носило се оружје; и многи су бријали браде; но од неко доба то не чине, али од оружја има их и данас који се не одвајају. Попа Зарију Гусињског ни по чем није могао нико познати да је свештеник. Носио се као какав бег; у појас два пиштоља, два на коњу и кубурлуке и дугу пушку о рамену, турско оћело гусињско а на глави велики скадарски топук фес повезан црном шамијом, и свагда је водио керове за лов. Овако сријетао је и митрополита свог.

тима. Нама није познато, како, и у коликом су ступњу они развијени, са оним занатима које га раде и обављају, и јесу ли у опште занати разгранати, какве врсте заната има и раде колико их има.

Ми бар предностављамо наше немјеродавно гледиште, да их у Црној Гори врло мали број у разноликости заната постоје, почем се са правом може тврдити, да у Црној Гори, није ни могло дручије да буде, ако их нема у разним струкама заната и ако им је број мали. Почем је Црна Гора тако рећи до јуче, са пушком у руци, и оштрим јатаганом стражарила, да своје огњиште сачува од непријатеља. Она је у низу толиких стољећа, задивила цио образовани свијет са својим примјерним јунаштвом. Она је, онај сваки камен, и корак у Црној Гори, својом топлом, али јуначком крвљу натапала, само да очува своју слободу, своју вјеру и народност своју.

Па када је Црна Гора тако узорито вјековима посвједочила, да су прве врсте и не достижни борци, на бојноме пољу до сада били, тако исто, ево се појављују и на привредном и умјетничком пољу, да и тамо достигну тако исто признање и на овима пољима, као што приличи Црној Гори.

У то име ми вам из свег срца нашег Српског довикујемо и желимо, нека вам срећан рад, у вашем почетку предузећа којег сте одпочели, и дао би Бог да се и на занатлијска поља тако исто подичите, као и на бојна поља која су вам сјајно крупсана.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 16 јуна.

(**На дан смрти Карнотове,**) у понедјељак, на хотелу легације француске републике вијала се застава са црнијем крепом.

(**Из дјевојачког института.**) У понедјељник је завршена ова школска година у нашем дјевојачком институту Царице Марије, који ево ради двадесет и пет година са успјехом на пољу наше просвјете. Тај дан послије благодарења у институтској капели прочитане су класификације у присуству Њиховијех Височанстава. Успјех је ове године био одличан. Двије питомице из Книна и двије из Мостара свршиле су школовање са првијем наградама. Послије ове свечаности у институту, питомице, које су ове године свршиле, биле су позване у Свијетли Двор, гдје је Њезино Височанство свакој даровало по двјести фиорина. У недјељу у очи распуста, послије испита из музике и пјевања, биле су позване све питомице са њиховијем наставницама у Свијетли Двор, одкле су их Њихове Свјетлости Књагињице Јелена и Ана извеле на шетњу у кола ма. Милостива пажња, што Височанствени Двор поклања овоме просвјетноме заводу, подиже све више његов углед и значај.

(**Испити**) у гимназији и учитељско-богословској школи под предсједништвом г. Војводе Божа Петровића настављали су се на измјену ове цијеле седмице. Испити су јавни, и успјех ученика заслужује опће признање.

(**Одлични гости.**) Г. конте Ивановић адвокат из Млетака, порријеклом од старе познате куће из Доброте, и г. Паво Камепаровић из Доброте, познати бокељски првак, овијех дана бавили су се у нашој средини, и имали су част, да буду примљени од Његовог Височанства Господара у приватној аудијенци.

(**Из Скадра.**) У Скадар је стигао нови Валија Абдула-паша, који је био дивизионер у Једрени.

(**Пјевачко друштво „Бранко“**) из Подгорице стигло је јутрос на Цетиње, да учествује у прослави рођен-дана Њ. В. Књаза Престолонасљедника. Дочекало га је братски пјевачко друштво „Горског Вијенца“.

(**Златна књига.**) Обраћамо пажњу на позив на претплату „Златне књиге,“ што доносимо у данашњем броју, с препоруком, да се што више претплатника на њу упише.

(**Вријеме.**) И ове недјеље имали смо обилате кише, која нам обећаје обилату љетину; али је вјетар учинио велику штету кукурузима у Љешком пољу. Температура је умјерена, у вечер прихладна; врућине још не опажамо.

РАЗЛИЧИТО.

(**Сјеверно-источни канал.**) Једна од најинтересантнијих грађевина модерне технике, творевина од великог политичког и трговачког значаја јесте: Сјеверно-источни канал, који се је већ отворио највеличанственијим светковинама и предат јавном саобраћају. Све јевропске велике силе, многе прекоморске државе биће сјајно заступљене при отварању овог новог великог пута, чије је грађење стало двије стотине милиона динара и који је рађен скоро пуних осам година, а које ће нак са свим послѣ довршетка истог рада, донијети, њемачкој поред славе и части, и веће користи. Напредно интересовање, које приноси цио свијет овом огромном подузећу, најбоље га карактерише. — Цио је канал дугачак 98·6 километара, широк је у кориту 22 метра, а на површини 60 метара, а дубок је 9 метара дакле способан је да њиме прелазе и најтеже оклопњаче њемачке марине, које носе и 103000 тона терета. Та ширина од 50 метара дозвољава, да врло лако могу да прелазе једно мимо другог по два трговачка пароброда. Осим тога, на шест тачака тог канала, а у дужини од 400 метара, начињена је удубина и ту је канал по 100 метара широк тако, да кад би се случајно среле трговачке лађе са ратним лађама, да се послугом тих удубина, могу комотно размимоићи. Почетак каналу налази се на утоци Елбе, а излазак му је недалеко од Кила. Овај канал пресјеца све са југа Холштајна ка сјеверу у Шлеској водеће друмове и жељезничке пруге. Друмови ће бити на свима прекинутим мјестима довођени у свезу с једне обале на другу, помоћу великих скела, које могу и кола са највећим теретом преносити, а за жељезничке прелазе, начињени су велики мостови за скретање, које покреће хидраулична снага, тако, да за прелаз влака, мост се одма преко канала начини, а чим воз пређе преко канала, онда се мост посредством те справе окрене и стоји дуж обале. Само је на два мјеста начињен сталан мост преко канала. Ови су мостови високи над површином воде у каналу равно 42 метра, тако да и лађе од највеће три катарке, могу испод моста у свако доба и без препона да прођу. — Ова је огромна грађевина отпочета год. 1887 и сад се довршила. На њему је радило према годишњем времену од 3 до 8000 радника дневно. Употребљено је стотинама разних машина. Рађено је често и дуго и преко цијеле ноћи, при електричним освјетљењу. Ископано је око 75 милиона кубних метара земље.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

ХОХЕНЕАУ, 10 јуна. — Цар Вилхелм је наздравио суверенима пријатељских држава, изјавивши да је канал израђен у намјери мира, и да је посвећен комуникацији свијех народа, чим ће се утврдити пријатељски односи свијех држава са Њемачком.

ЛОНДОН, 10 јуна. — Доња кућа примила је већином гласова предлог, да се ратни министар глоби 100 лира усљед недовољне ресервне муниције.

БЕЧ, 11 јуна. — Аустријска делегација примила спољашњи буџет већином гласова. Говорници младочешки и хрватски говорили су противу тројног савеза и противу надмоћија Угарске у спољној политици.

КИЛ, 11 јуна. — Бродови француски јутрос су оставили килску луку. Цар Вилхелм је посјетио бродовље свију држава.

ЛОНДОН, 12 јуна. — *Розберијев кабинет дао је оставку. Краљица је позвала Сализверија.*

РИМ, 12 јуна. — Краљ је примио предсједништва и депутације сената и камаре, који су му поднијели адресу у одговор на престону бесједу. Краљ је изјавио повјерење камари; а кад је примио министре загрлио је и пољубио Криспија.

СОФИЈА, 12 јуна. — Лебилбеј, по добивеном извјешћу, пријече сваки револуционарни карактер сукобу хајдука са војском на граници маћедонској.

ЛОНДОН, 13 јуна. — *Сализбери примио се, да састави нови кабинет.*

ЛОНДОН, 14 јуна. — Нови кабинет је овако састављен: Сализбери премјер и спољне послове, војвода Девонпир предсједник приватног савјета, Балфур резнице, Шамберлен колоније, Хикебах финанце, Гошен морнарице. Друге лисница још нијесу раздијељене.

КИНГСТОВН, 14 јуна. — Данас се вјенчао Војвода Аосте са орлеанском принцесом.

ЛОНДОН, 15 јуна. — *Харкор је изјавио у доњој кући, да је Сализбери саставио кабинет.*

ЦАРИГРАД, 15 јуна. — Уапшени су 30 питомаца војничке школе као завјереници, који су хтјели се укрцати непознатом дестинацијом. У двема школама такођер је било много ухапшенијех због исте ствари.

БЕЧ, 16 јуна. — Устанак у Маћедонији званично је дементирао посланик турски у Паризу.

ЦАРИГРАД, 16 јуна, — Глас је да је велики везир дао оставку. Неки предлози односно наименовања министра и административне реформе наоде противљења. Нема изгледа да ће оставка бити примљена обзиром на опћу ситуацију политичку.

ЛОНДОН, 16 јуна. — Сализбери је изјавио да је за сада политика владина, да распусти парламенат, па да нови избори даду правац политици. Доња кућа ће се распустити 8 или 9 јула.

ПАРИЗ, 16 јуна. — Камара закључила да се одложи гласовање суплементарног кредита за Судан, и прихватила дневни ред повјерења влади са 322 противу 3.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Сад је изишло из штампе ново дјело:

„КЊАЗ АРВАНИТ“

ДРАМСКИ ЧИН

ОД

НИКОЛЕ I.

Може се купити у Књижари Државне Штампарије на Цетињу (Cettigne, Montenegro).

Цијена: 50 новч.

За уредно отпремање наруџбина јамчи **Управа Државне Штампарије.**

На десет поручених књига шаље се једанаеста на дар.

Цетиње, 1. Маја 1859.

УПРАВА

ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ.

ОБЈАВА.

Министарство Финанције даваће со на лицитацију 1-вога Септембра 1895.

Контрат ће се дати ономе који се за најнижу цијену обвеже набављати из иноземства морске соли, добре врсте, прегодишњене, — по мостри која се налази у канцеларији Министарства Финанције, — и предавати је на децимал у државне магазине: на Плавницу, Ријеку и Вир.

Контрат ће се учињети за осам милиона килограма, — (да се предају у течају времена које ће означит при лицитацији канцеларија Министарства Финанције), — у четири године од прилике.

Министарство тражиће од подузимача 1000 наполеона кауције, у готовом новцу.

Они који би жељели лицитират, морају се на горе-означени дан пријавити у канцеларију Министарства Финанције, ће ће се држати лицитација, — од 3 до 5 сати по подне: — донијет са собом кауцију и положит је у Министарство најдаље 1-вога Септембра 1895 до подна, иначе неће имати право лицитират.

Цетиње, 1. Јуна 1895.

Број 421.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНЦИЈЕ.

ОГЛАСИ.

КОКАНОВИЋ и ВАСИЋ

ТРГОВЦИ У БИОГРАДУ

овлашћени продавци Краљ. Срп. Државне Класне Лутрије за привредне циљеве, препоручују своју колекцију ових срећака — играчима у Црној Гори.

У овој лутрији играју 30.000 срећака и од тог броја, половина, — 15,000 — добија. Згодитци су од динара: 150,000; 75.000; 50,000; 40,000; 35,000; 30,000; 20,000 и т. д.

Цијене су: **цио** лоз 24, $1/2$ лоза 12, $1/4$ лоза 6 и $1/8$ лоза 3 динара у сребру. Планове шаљемо на захтјев бесплатно.

(1—3)

TIMBRES—POSTE de Montenegro, Turquie et de tous les autres pays, dès l' année 1850—1894, de même que de vieilles lettres, des monnaies, et d' autres antiquités sont achetés, en toute quantité et aux prix les plus hauts.

Je donne aussi en échange des bijoux, nouveauté soies, et tous les articles désirés de Londres.

Offertes et envois sont réglés par le retour du courier.

A. Weisz.

London, W. 61, Regent Street.

Filiale: Budapest, vaczi körut 4.

(5—12)

GRAND HOTEL „NATIONAL, WIEN

(Taborstrase.)

Обновљен, једини велики бечки хотел, у коме се не рачуна ни послуга ни освјетљење. 200 особа од по фиор. а. вр. 1 — Купатило, брзојав и брзозо- (telefon). Пристаништа колодвора и лађа у непосредној близини Умјерене цијене. Погодба при дужем борављењу. Говоре се сви модерни језици — on parle toutes les langues modernes —

А. Хартхамер управитељ (9—10) **Ф. М. Мајер** власник.

Maladies secrètes

impotence, sont guéries avec sûreté. Traitement par lettre après l'envoi d'informations spéciales qui soient accompagnées de timbres poste pour la réponse. Se diriger à l'adresse:

OFFICE SANITAS

57, Boulevard de Strasbourg

(26—26) PARIS

Уредник: **Др. Л. Томановић.** Издавалац: **Државна Штампарија.** У књаж. срп. државној штампарији.